



# CECILIJA,

## SMOTRA ZA CRKVENU GLAZBU SA GLAZBENIM PRILOGOM. GLASILO CECILIJINOG DRUŠTVA U ZAGREBU.

Sv. III.

Svibanj, lipanj 1916.

God. X.

### Tri uskrsne pjesme iz godine 1492.

Rudolf Strohal — Zagreb.

Patisak u smislu zakona zabranjen.

Pjesme, koje danas iznosim na javu iz naše stare glagolske knjige, našao sam u rukopisu, koji se čuva u arhivu Jugoslavenske akademije pod signaturom IV. a. 120. Ovaj nam rukopis predočuje zbornik, kakovih nalazimo više u staroj hrv. glagolskoj knjizi. Napisao je ovaj zbornik, kako sam utvrdio na temelju riječi, koje se nalaze u članku „upute svećenicima za sv. ispovijed“, a koji se članak nalazi u ovom zborniku na listovima 95.—98., fra Matij Zadraniin prozvan Bošnjak. Dotične riječi glase: „I bi učinjena štampa u kući meštra Pelegrina iz Bolonje, a bih ja fra Matij Zadraniin on, ki ju složil“. Neposredno pred ovim riječima nalaze se riječi, iz kojih doznajemo, kada je pisao ovaj zbornik fra Matij Zadraniin i kojom pobudom, a te riječi glase: „Svršenije ispovidi, ku je vsaki krstjanin dužan činiti i naučiti. I bi svršenije nje na let gospodnjih 1492. miseca juleja na dan 16. I bi učinjena ta štampa na počtu počtovanoga gospođina Žuvana Gimalarke i njegova sinovca gospodina Andreja“.

Moram upozoriti čitatelje „Sv. Cecilije“, da riječ štampa ne znači ono, što mi obično razumjevamo pod tom riječi, tisak ili tiskanu knjigu, već znači rukopis, budući da su stariji glagolski rukopisi sve do 16. vijeka tako napisani kao da su štampani.

O ovom zborniku kao i o životu fra Matije Zadraniina govorim potanje u svojoj „Hrvatskoj glagolskoj knjizi“ od str. 156.—160. Prvi nas je poblize upoznao sa životom fra Matije Zadraniina o. Stjepan Nauč. Ivančić u svojoj knjizi „Povjesne crte o samostanskom III. redu sv. Franje po Dalmaciji, Kvarneru i Istri i poraba glagolice u istoj redodržavi“ od str. 163.—167. Ne smijemo ipak misliti, da je sve, što se u ovom zborniku nalazi, duševni plod pomenutoga fra Matija Zadraniina. Ne, to nije. Fra Matij Zadraniin pokupio je u svoj zbornik po običaju tadanjih hrvatskih pisaca sve, što ga je zanimalo iz savremene i starije knjige. U njegovu se zborniku nalaze za cijelo i takvi književni radovi, koji su u hrv. narodu živjeli već prije njega možda sto ili dvije sto godina, a takove su vjerojatno i ove tri uskrsne pjesme, koje ovdje na javu iznosim. Zbornik fra Matija Zadraniina samo je najstariji rukopis, koliko mi je danas poznato, u kom su se te uskrsne pjesme sačuvala. Tek neznatni dio ovoga zbornika bit će duševni rad samoga Matija Zadraniina.

Medjutim bilo njemu kako njemu drago, nepobitna je činjenica, da se mi u tom zborniku od 169 listova ili 338 strana, koji je u ostalom još dosta okrnjen i manjkav, upoznajemo sa jednim književnikom, koji je književno djelovao prije Marka Marulića, Šiška Men-

godine mogao postignuti svojim pjevačkim zborom među našim dragim Medjumurcima. Iznašam pak to zato osobito, da braća u Kristu ne budu malodušna, da ne predaju pred ove vrsti radom, koji doista nije zadnji u dušobrižničkom djelovanju, a koji doprinosi mnogo preporodu stada Gospodnjega, te trudbeniku donasa velike utjehe.

Još pripominjem, da se nekoje pjesme iz „Hrvatskih koralâ“ lijepo pjevaju i u susjednoj Selnici, nastojanjem ondješnjeg revnog župnika.

*Josip Bolarić*, upravitelj župe.

*Petrinja*, dne 10. veljače 1916.

U Sv. Ceciliji br. 1. ove godine čitam među „Raznim vijestima“, kako u Černiku Primorskomu učitelj i orguljaš g. Lavoslav Ferrari napreduje sa svojim crkvenim zborom. U Sv. Ceciliji pako br. 6. od godine 1915. čitam opet u „raznim vijestima“, da župnik veleč. g. Staneko Gauš u Kraljevici radi oko osnutka crkvenog pjevačkog zbora. Ove dvije kratke i međusobno nesavezne vijesti potaknuše me, da napišem ovo par riječi, za koje držim, da će kog tog Cecilijanca zanimati. God. 1911. službovahu obojica u Grobniku kraj Rijeke, Gauš kao župnik, Ferrari kao učitelj. Kako je prvi svibnja u grobničkoj župi dan crkvenog goda, pozvaše mene i moju suprugu, da im štogod u crkvi otpjevamo i otvramo. Rado se odazvasmo. Podjismo iz Rijeke do Grobnika, uživajući u prekrasnim vidicima, ali i raspravljajući pitanje, kako li se negdje u tom mjestu u crkvi pjeva? Tako dodjismo i u crkvu. Orgulje stare i trošne, kod njih sjedi g. Ferrari, a oko njega lijepa četa pjevača i pjevačica. Dakle: crkveni zbor. E — to bijaše prvo ugodno iznenadjenje. Zvonce pozvoni, misa otpoče. Dolazi drugo ugodno iznenadjenje: g. učitelj preludira na lošim orguljama dobro i vješto. Zbor se vrpolti, sprema, a mi znatizeljni. I zbor otpoče. A znate li, što su ovdje na Grobniku, u ovoj kamenitoj pustinji, 466. m. nad morem, pjevali? Cijelu koralnu misu „de angelis“, sa Hornovom pratnjom, staroslavenskim tekstom, a pjevali su je još k tomu lijepo i dobro. Šta velite na ovo treće ugodno iznenadjenje? Koral na Grobniku?! I kako je to sve redom išlo! Kyrie, Slava, Vjeruju. Sada dodjismo mi, a onda opet oni: Svet, Blagoslovljen i Jaganjče. Odgovorahu koralno, točno i skladno. Svaka čast! A cijeli zbor se sastojao od samih seljaka. Naravno, da sam poslije mise počeo hvaliti g. Ferrarija i njegov zbor, spomenuo mu moje iznenadjenje radi koralâ i t. d., a on mi za uzvrat pripovjedi ovo: „Nije to samo moj rad. I g. župnik ih je učio koral. Pa kako on ne zna orgulje, a želio je, da se koral svakako pjeva, to ih je učio uz tamburu!“ Što velite Cecilijanci: Koral i tambura!? — Kapu dolje pred ovakvim župnikom, koji nije prezao ni pred tamburom, samo da si poljepša i usavrši crkveno pjevanje! Ma, malo čudan je ovaj „koral s tamburom“, ali opet sam bio vrlo razveseljen i dao glasno izraza mome udivljenju i poštovanju i prama g. župniku i prama g. učitelju kod gostoljubivog stola g. župnika. Za uzvrat rekoše mi svi gosti, da i oni usvajaju cecilijanske ideje, te se njih 10, većinom svećenika, upiše za članove Cecilijinog društva i odmah mi uručiše članarinu. U ovome veselju zaboravih im zabilježiti imena, pa sam novce otposlao Cecilijinom društvu u Zagreb i dobio potvrdu o tome, ali unatoč pisanju ovamo i onamo nijesam do danas mogao saznati

imena. I tako su ti novci valjda ostali u društvenoj blagajni kao dar, a ne kao članarina. Kad sam se kući vozio, mislio sam cijelo vrijeme na učitelja i župnika, koral i tamburu i sjećao se, kako je par godina prije i veleč. g. Lepušić u Remetama kraj Zagreba osnovao lijepi crkveni pjevački zbor, a vježbao ga u flautu pjevati, kojoj je vješt bio. Eto što može dobra volja i uvjerenje da uradi! — Kasnije je sudba veleč. g. Gauša i g. Ferrarija razdijelila, pa oni danas svaki u drugome mjestu djeluju i nadalje valjano i oduševljeno. Živili!

Gosp. učitelj Ferrari je vrlo muzikalan čovjek, koji takodjer lijepo u gusle svira, te i komponira. On je u svojem kraju pravi pionir muzike. Dirigira pjev. društvo, aranžira skladbe, priređuje koncerte, mise i t. d., a da o zasluženju nagradi i ne govorim! Zato me je vrlo razveselila vijest u Sv. Ceciliji, gdje se govori s pohvalom i priznanjem o njemu, jer on to i zaslužuje. Bog nam ga uzdrži, a i mi si uzdržimo njega, jer ovakovih trebamo.

*Vladimir Stahuljak*.

*Kneginec*, dne 20. veljače 1915.

Ideja cecilijanska, zasadjena u nas pred deset godina, a razgranjena za to vrijeme diljem naše domovine, razvija se sve ljepše i življe. Dosta ti je, da samo zaviriš u pojedini broj „Sv. Cecilije“, da se o tom osvjedočiš. Očito se vidi, za čim ide ta ideja, za to ju i Bog pomaže „incrementum dat“. Iz mnogih strana naše domovine stižu dopisi, kako napreduje crkveno pjevanje u pojedinim crkvama, pa bi trebalo, da svi o tom izvješćujemo. Ne valja nam isprika, a što ću se javljati, ta ja nemam crkvenog pjevačkog zbora. Malo ih imade, koji bi se mogli podičiti crkvenim pjevačkim zborom ili koji bi imali izgledjeni mješoviti zbor. No svigdje imade školske djece, koja moraju učiti pjevati i crkvene pjesme. Eto ti tu brate školskog pjevačkog crkvenog zbora. Lijepo je, da paziš na čistoću i urednost u svojoj crkvi, no ne zaboravi ni na crkv. pjevanje. Tu nema nikakove isprike. Pogledaj samo malo glazbene priloge naše „Sv. Cecilije“, naći ćeš tuj na pretek prekrasnih pjesmica za svaku dobu crkvenu, a u samom listu pod rubrikom „Naši dopisi“ pobudu, da se i ti javiš, kako je kod tebe. Da ne bi i mene tko radi nemara prikorio, opisat ću kako je u mojoj župi i što sam do sada na tom polju postigao.

Malko ću zastraniti i reći najprije koju o mojoj župnoj crkvi. Nije velika, no prije je bila još i manja. Ravno godine 1800. bi produljena za dva hvata i jedan korak, tako da je sada duga devet hvati i tri koraka. Produljena je pako bila za to, da se je mogao podignuti kor, kojega do tada nije bilo. Tako je ostalo do godine 1816. Te godine „Ecclesia parochialis Knegincensis cura et sollicitudine mea (Joanne Benefich, secundo parochio) obtinuit „Organum“, emptum a parochia Zachretjensi Sanctae Crucis in Zagoria existente, ibidem parochio A. R. D. Joanne Krizmanich, in id consentiente amplissimo magistratu liberae regiaeque civitatis Varasdinensis loci collatore, ut e piis civium Varasdinensium eleemosynis exolvatur, computatis omnibus sumptibus constabat tercentos et quatuor. florenos in schaedis reuclionalibus. Idem organum in sex registris, ac duobus follibus in parte applicatis, simul composuit et reparavit Mathias Geremicz arcularius et organifex Varasdini habitans in fundo arcis Varasdinensis nuncupato“. (Iz župne knjige spomenice od 1789.

str. 5, i 17.). Kad sam već kod orgulja, spomenuti ću, da su još i sada dosta jake. Popravljenе su ili bolje od prašine očišćene god. 1914. po nekom Peruciu, kojega ne preporučam nikomu. „Staro-t slabost“ stara je riječ, tako su i te orgulje. Kad je promjena vremena, osobito za magle, onda su strašno nedušljive, te treba koji čas, da se primire. Tu nešto cvili, jauče, drhće, pišči, da ti kroz uha prodire. Nakon te predigre, dade se hajdede nekako s tim šest registrima ravnati. Pleno je dobar i dosta jak. Mezzoforte je ugodan, a piano se dobro čuje. To je dovoljno, da se mogu pratiti pjesme i preludirati. Kod mene pjeva sve; veliko i malo, staro i mlado. Ta od nas su daleko poznati Kneginčani kao „mužikaši“. — U svakoj kući nadješ „bajs“, gusle ili tamburu. Ima tih mužikaša više skupina. — Kad tako rado pjevaju, navesti ću, što se sve pjeva u mojoj crkvi. Pjevaju se samo hrvatske naše crkvene popijevke. Od misnih pjevaju se: „Pred božanstvom tvojim“, „Sa nebesa sad će doći“; adventske: „Poslan bi angeo Gabriel“, „Raduj se grade Nazaret“, Padaj s neba roso sveta“, „Zlatnih krila“. Te su se obično pjevale prije podizanja. Poslije podizanja pjevale se marijanske pjesmice i to ove: „Zdravo Djevice“, (obično tri kitice), Zdravo budi Marijo! Prejasna zornice“, „Ptičice lijepo pjevaju“, „Kraljice angjelska“ iz „Ave Maria“ od Stj. Hadrovića. Na obične nedjelje, a vazda poslije blagoslova, pjevaju se marijanske pjesmice i to jedna ili dvije kitice. Te su pjesmice: „Marijo, o mili glas“, „O Marijo mila“, „Djevice nevina“, „O Marijo, zvezdo mora“, „Djevice oj kruno slave“, „O Marijo, sladki su mi časi“, „Iz nebeskih sjajnih dvora“ (iz Sv. Cecilije), „U slavu Božje majke“ (iz Sv. Cecilije). U božićne dane pjevaju se obične božićne pjesmice. Na Duhove se pjeva: „S nebesa Bože silni sidji“ i „Dodji Duše presveti“. Kod večernjice (blagoslova) pjevaju se litanije lauretanske br. 2. iz „Ave Maria“ od Stj. Hadrovića, te jedne od potpisanoga, a izdane po našem listu. Svake prve nedjelje u mjesecu pjevaju se kod blagoslova litanije Presv. Srca Isusovog uglazbene od potpisanog, (možda će ih društvo izdati), a poslije blagoslova obično: „Do nebesa nek se ori“ prva i zadnja kitica. — To je u kratko program našeg crkvenog pjevanja.

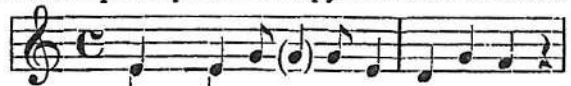
S gosp. učiteljem, koji je ujedno orguljaš, lijepo složno radimo, jedan drugoga podupire, pa onda ide. Dobar je orguljaš, a ja sam mu rado pozajmio svoje zbirke preludija, iz kojih sada u crkvi orgulja, pa je orguljanje dobro i crkve dostojno, u koliko to dopuštaju naše orgulje. A i zajedno vježbamo školsku djecu. Kad sam čuo, da je školi pjevački pokus, ajde i ja onamo. Pitam dječicu: „Djeco, što ćete pjevati u nedjelju?“ To i to odgovore. „Dobro. Imate svi pjesmice napisane ili natiskane?“ — „Imamo“. „Čuj mali ili mala, velim, ti znaš čitati, daj pročitaj prvu kiticu ove pjesmice!“ Čita, ali kako? Nabada riječi. Evo zla, kojega se kasnije ne možeš nikako riješiti. Ne zna tekst ili ga ne može točno pročitati, jer je i krivo napisan, a u isti čas mora i pjevati. Pjevač se sada bori i za riječi i za napjev. Da se točnost i jasnost pjesme postigne, prvo je, da se razumljivo i jasno riječi izgovaraju. Tko uči pjevati, neka sam glasno i jasno pročita tekst pjesmice. Neka tada čita jedan pjevač prvu kiticu na glas i to polagano, da ga čuješ, ne govori li krivo tekst. Tada drugi pjevač pročita istu kiticu, a zatim svi pjevači i to tako dugo, dok ne teku

riječi glatko. Tako isto čini i sa drugom kiticom i u opće sa ovakom pjesmicom, koju želiš naučiti. Kad se riječi jasno i razumljivo izgovaraju, već si sa poslom na pol puta. Sada počni učiti sam napjev. Sviraj napjev jednoglasno, točno, u mjeri i nešto polaganije. Pjevaj napjev sam, da tebe najprije čuju djeca. Sada tekar neka djeca pjevaju. (Predmijeva se dakako, da si napjev dobro prije proučio, da ga znaš gotovo na pamet odigrati). Pazi na izgovor riječi i na točno pogadjanje razmaka u napjevu. Ako si u tom površan, teško ćeš kasnije ispraviti eventualnu pogrješku. Znađem da djeca novu naučenu pjesmicu pjevaju kod kuće i na polju; odrasliji ju slušaju, prihvate i to upravo onako, kako ju djeca, kao novu naučenu, pjevaju. Kad djeca pjevaju na koru kod službe Božje nove pjesmice, tada se već javljaju pojedini pjevači dolje u crkvi, ali s onim napjevom, kako su to od djece čuli. Čim prihvati narod u crkvi ovakovu pjesmu, toga više nema, koji bi tada popravio pogrješku. Ta će pogrješka ostati tako dugo, dok će se ta pjesmica pjevati. Kad djeca nauče točno pogadjati razmake napjeva, onda valja, da ih naučiš pjevati, kako mora biti t. j. ili da pjevaju pojedini stavak napjeva tiše ili jače i da pogodiš po svom najboljem osjećanju tempo. Ovako naučene pjesmice milina je i slast slušati. Pa i narod sam to priznaje. To je pjesma, ne možeš da se je naslušas. Zašto se nije to već prije naučilo i slično — govore. To ti je najljepša nagrada za trud i pobuda za daljnji rad. Osobito su se narodu svidjele ove pjesmice: „Raduj se grade Nazaret“, „Padaj s neba roso sveta“, „Zlatnih krila“, „Zdravo Djevice“, „Kraljice angjelska“, „O Marijo mila“. Vidi se što narod voli, što njegovo srce dira! Samo ono što je njegovo, to mu valja podati i na tom temelju dalje graditi.

Mimo tih pjesmica djeca mi odgovaraju „responzorije“ točno po koralu uz tihu pratnju orgulja. Kako je moja crkva malena i obično prenatrpana vjernicima, a zrak je gust, to mi se čini, kad djeca odgovaraju responzorije, kao da sam u katedrali zagrebačkoj u koru, a odgovori dolaze iz daleka, iz visine poput pjeva angeoskog.

Napisao nisam ništa novoga. Razlaganje o orguljanju u crkvi i pjevanju već je bilo u našem listu i te kako vrsno raspravljeno, no držao sam se one stare: „opetovanje ne škodi“.

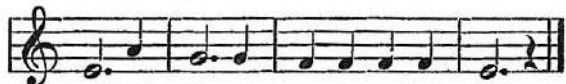
Na završetku držim, da mi je dužnost, da upozorim na jedne litanije, za koje sam čuo, da se pjevaju u susjednim župama po ovom napjevu i s tim tekstom:



Go - spodine smi-luj se!  
Hva-ljen bu - di I - sus,  
Sve - ta Ma-ri-jo  
Hva-ljen budi I - sus!



Kriste smi-luj se! Sve-ta Ma - rijo mi-lo-  
Daj nam vječni spas! " " " " "  
Mo- li ti za nas! " " " " "  
Daj nam vječni spas! " " " " "



sti! Mo- li za na-še voj-ni ke!

Onaj, koji je te litanije složio, imao je možda najbolju nakanu, ali to ne spada u crkvu. Veleč. gg. župnici morali bi na to pripaziti i to zabraniti. Ako ne bi to pomoglo, morao bi naš odbor od preč. nadb. skupskoga duhovnoga stola ishoditi, da se to strogo zabrani. Ono što se pjeva u crkvi, neka bude i crkve dostojno.

*Mirko Novak*, župnik.

**Bednja**, dne 25. veljače 1916.

Savezno sa svojim zadnjim dopisom izvješćujem, da crkveno pjevanje u našoj župnoj crkvi lijepo napreduje. Naučili smo Novakovu misu: „Pred božanstvom Tvojim“, a za promjenu vježbamo sada starohrvatsku: „Gospodine, Bože živi“ (harm. Fr. Dugan) i Kolbovu: „Sad će početi žrtva sveta“. Naučili smo sve adventske i marijanske pjesme iz hrv. koral. Narod osobito voli pjesme: „Evo ide čas“, „O Marijo, Bogorodice“ i „Zdravo, Djevo čista“. Sada vrlo marljivo vježbamo korizmene pjesme, da što dostojnije proslavimo blagoslov novog križnog puta, koji je ovih dana postavljen u crkvi. Svaki prvi petak u mjesecu kod pobožnosti presvetog Srca Isusova pjevamo Hladnikovu: „U slavu svetog Srca“. Odgovore kod mise pjevamo uvijek koralno. Za vrijeme vježbanja upućujem pjevačice, koje su većinom kongreganistice i u poznavanje nota, pa se nadam, da ćemo s vremenom i dvoglasno pjevati. Domaći župnik, veleč. g. Ivan Kroppek, koji je i sam prijatelj prave crkvene pjesme, me u mom nastojanju lijepo podupire.

*Franjo Radović*, kapelan.

**Kozarevac**, dne 1. ožujka 1916.

Drago mi je, što Vam mogu javiti, da crkveno pjevanje kod nas lijepo napreduje. U crkvi pjevamo dvoglasno, a sa vježbanjem pjesama mnogo se trudi mladi g. učitelj iz Grabrovnice Milan Maletić. O Božiću pjevali smo božićne pjesme po harmonizaciji Duganovoj i: „Dormi fili“. Za Uskrs spremamo se uvježbati Hallerovu latinsku misu i koralnu sekvenciju: „Victimae paschali laudes“. O uspjehu ću Vas svojevremeno izvijestiti. Čujem, da kani ovdješnja općina sve škole u svom području predbrojiti na „Sv. Ceciliju“. Dao Bog, da se što prije povrate normalne prilike, pa da se može opet držati glazbeni poučni tečaj, ja ću svakako onda opet doći na taj korisni tečaj u Zagreb.

*I. G.*

**Klosterneburg**, dne 1. ožujka 1916.

Kako sam Vam već u zadnjem svom pismu natuknuo, odredio je bečki nadbiskupski ordinarijat za nedjelju dne 13. veljače t. g. tako zvani „Volkskirchengesangstag“ ili bolje javni pokus za crkvenu pučku pjesmu u crkvi oo. piarista: „Maria Treu“ u VIII. kotaru. Vodja tog pokusa bio je neumorno radini svećenik, profesor Antun Drha, koji svake nedjelje poslije večernje poučava narod u pučkoj crkvenoj pjesmi u toj crkvi. Taj pokus, koji je vanredno uspio, bio je rezultat rada jednog čovjeka, koji je, da provede ovu želju Crkve, preuzeo dragovoljno taj posao na se. On je držao sa propovjedaonice krasno poučno baš pedagoško predavanje o staroj njemačkoj crkvenoj pjesmi. Predavanje bilo je popraćeno pjevanjem pjesama, izvajanih vanrednom preciznošću, a završilo se papinskom i pučkom himnom. Koliko je bilo zanimanje za taj pokus, svjedoči to, da mu je prisustvovalo 3—4 tisuće ljudi.

Nakon toga bila je u dvorani susjednog konvikta konferenca, kojoj pribavahu uzvani gosti, a

predsjedao joj je ovogodišnji rektor „Scholae Austriacae“, kurat prvostolne crkve Matija Heumann. Glavna točka programa bio je referat prof. Franje Moissla: „Das Gesangbuch der Wiener-Erzdioezese und dessen Gebrauch“. U uvodu dao nam je predavač ukratko sliku onog vremena, kada je počela propadati i gotovo posve propala crkvena pjesma i prava orguljaška umjetnost (to je doba trajalo od druge polovice XVIII. pa do srijedine XIX. stoljeća). Spomenuo je napose odredbu Josipa II. od 9. veljače 1782., temeljem koje su se počele u velike uvlačiti u crkvu nevaljane t. zv. „katehētische Pjesme“, koje su u puku ubile smisao za pravu pjesmu, a organistima dale povoda, da ovu glazb. bijedu nadomjeste još gorom „indem sie alles was sie auf dem Klavier erlernt hatten, auf die Orgel übertragen — die langen Zwischenspiele nach jeder Textzeile, Passagen, Triller und ähnliche, der Natur des Instrumentes und dem kirchlichen Fest widersprechende Dinge“. Polovicom prošlog vijeka nastojali su ordinarijati oko reorganizacije pjesme, no to nastojanje ostalo je gotovo bez ik. kvog uspjeha 1. zbog premalene energije pozvanih faktora (župnika i organista), a 2. zato, jer i ordinarijati nisu bili u svom nastojanju konsekvantni, budući su aprobirali mnoge pjesmarice od pojedinaca sasiavljene, koje su ovom nastojanju u praksi bile baš protivne. Za tim je predavač nastavio glavnu temu i obrazložio prednosti službeno uvedenoga „Gesangbucha“. Mnogi iz pokrajine dadoše skupštini na znanje dobre uspjehe, koje su u narodu postigli i time pobili razne prigovore drugih, koji ne imadjuhu mjesta. Konferencija se završila rezolucijom, koja moli vjeroučitelje srednjih škola, da energično uvedu i goje crkv. pučku pjesmu u svojim školama.

*D. A.*

**Iz broskog kotara**, dne 5. ožujka 1916.

Naš brodski kotar ima s gradom Brodom 20 župa. Gornje su župe nadbiskupije zagrebačke: Bučje, Oriovac, Kobas, Bebrina i Dubočac; ostale, sve dole do Vrpolja spadaju djakovačkoj biskupiji. — Župe imaju po više sela ili filijala, a veće su župe: Oriovac, Sibirj, Trnjani, Andrievci, Garčin i Velika Kopanica.

Gotovo svaka župna crkva ima orgulje, samo jedna nema; u tri, koje su manje, namješteni su harmoniji. Lijepo su orgulje, koliko znam, novijeg sistema, one u Oprisavcima, bolje su udešene u Klakarju, a najnovije su i najmodernije u Trnjanima. Sve troje su orgulje od domaće, zagrebačke tvrtke M. Heferer i sin, a cijena im je umjerena (oko 2.600 K). Vrlo su lijepe i fine orgulje u Oriovcu, nabavljene zaslugom župnika i župljana uz cijenu oko 6.000 K. — I ostale župe imaju dobre orgulje, premda su starijih sistema, ali dobro sačuvane. U orgulje dobro sviraju obično učitelji-svirači, i to po notama, uz godišnju plaću od 120 K. Plaća je rijetko gdje veća, jer nema novaca.

U župnim se crkvama čuje ne samo lijepo orguljanje, nego i pučko pjevanje. Obično i najviše pjevaju djevojke i mladež s učiteljem, po većim blagdanima pjeva i sav puk u crkvi.

Učitelji imaju obično svaki svoj harmonij, na kom se vježbaju, te se čuju u crkvama preludiji od V. Novaka, K. Kukle, Körnera, Rincka, iz Pjevnika, a rijetko, da bi se šta napamet sviralo.

Sviranje je po notama, po pravilima glazbe, a